

Nemške ladjedelnice popolnoma zaposlene za 4 leta

(OD NASEGA NEMškega SOTRUDNIKA)

Obnova zahodno-nemške trgovinske mornarice se je začela šele 6 let po vojni, ko so zasedbene sile z odlokom z dne 3. aprila 1951 prekleale omejitve graditve nemških ladij. V začetku lanskega leta je bilo v nemških ladjedelnicah naročil za 226 morskih ladij s tonazlo 375.122 ton za nemški račun in 45 enot s tonazlo 191.381 za inozemstvo. Ta naročila so bila razdeljena skoraj med vse nemške ladjedelnice, med temi 77 ladij za ladjedelnice v Hamburgu (katerih delovna sila spša 15.000 mož), 31 za Schleswig-Holstein (13.800 delavcev), 16 za Bremen (12.000 delavcev) in 36 za Spodnje Saksio (5.100 delavcev).

Ce računamo, da znaša zmogljivost nemških ladjedelnic 450.000 ton na leto, so bile te ladjedelnice že v začetku lanskega leta popolnoma zaposlene. Ko je bila odpravljena omejitev gradnje ladij, so prispela nova naročila v takšnem obsegu, da so skupna naročila v zahodno nemških ladjedelnicah proti koncu leta 1951 dosegla 2 milijona ton — med temi 1 milijon ton za inozemstvo. Večina velikih ladjedelnic si je tako zagotovila popolno zaposlitev do leta 1955.

Lastniki nemških ladjedelnic upajo da bo za ladjedelnico »Weser A.G.« prešla gradbeno dovoljenje tudi največja nemška ladjedelnica »Blohn und Vosse« v Hamburgu, ker je nagla izvršitev ladjedelniških popravil tudi v korist inozemstva. Velikega pomena je tudi obnova dokov, ki sta jih težko prizadeli vojna in demontaža. Zmogljivost hamburških dokov je pred vojno dosegla 230.000 ton, od tega je po vojni ostalo samo 55.000 ton.

Kljub finančnim težavam so bila nekaj tednov po odpravi omejitev gradnje ladij oddana že prva naročila v okviru čezmorskega linjskega načrta. Dodatni načrt predvideva do leta 1954 gradnjo 168.000 ton linjskega brodovja, kar bo stalo 3,3 milijarde lir. V tem načrtu so vzete potrebe naslednjih plovilnih družb: »Hamburg-Amerika-Linie«, »Hamburg-Sued«, »Norddeutscher Lloyd«, »Hansa und Deutsche Afrika-Linie«. Drugi načrt predvideva gradnjo 60 manjših enot s tonazlo 500-6.000 ton (s skupno tonazlo 160.000 ton) za znesek 3 milijarde lir. Računajo, da prihrani, oziroma zasluži moderna tovarna ladj 1,2 milijona dolarjev za prevozino na leto, Nemška zunanja trgovina potrebuje vsaj 3,5 milijona ton ladjevja. Pred vojno je Nemčija razpolagala z ladjevjem 5,1 milijona ton, medtem ko je leta 1951 plulo pod zastavo Nemške republike komaj 700.000 ton čezmorskih ladij. Leta 1938 je znašal čisti devizni prebitek nemške trgovinske mornarice 120 milijard lir. V I. polletju 1951 je Zah. Nemčija zabeležila že 11 milijard lir čistega dohodka na pomorskih prevoznih.

Nemška plovna mreža se je lansko leto znatno razširila, tako da bo jo treba v bodoče razširiti samo še s programi proti Vzhodni Aziji, Avstraliji in Južnem in Severnem Pacifiku. Za zdaj Nemci še ne mislijo na lastno potniško mornarico. V sedanjem gospodarskem položaju mora Zah. Nemčija zadovoljiti predvsem potrebe po tovarnem ladjemskem prostoru. Nemška plovna podjetja so še vedno mnenja, da je zaslužek s prevažanjem blaga bolj gotov kakor zaslužek s prevažanjem potnikov. Nove tovarne ladje imajo vsekar nekaj potniških kabin. Tudi nemški brodarji menijo, da je boljša bodočnost zagotovljena hitrim ladjam kakor velikim. Znanе orjaške potniške ladje raznih držav požrejo ogromne zneske državnih podpor, kakršnih si Zah. Nemčija ne more privoščiti. Zato mislijo v Nemčiji na gradnjo manjših potniških ladij za prevažanje izseljencev.

Poleg vprašanja nabave potrebnega denarja obstoji za nemške ladjedelnice vprašanje nabave potrebnega materiala. Pri sedanjem gradbenem na-

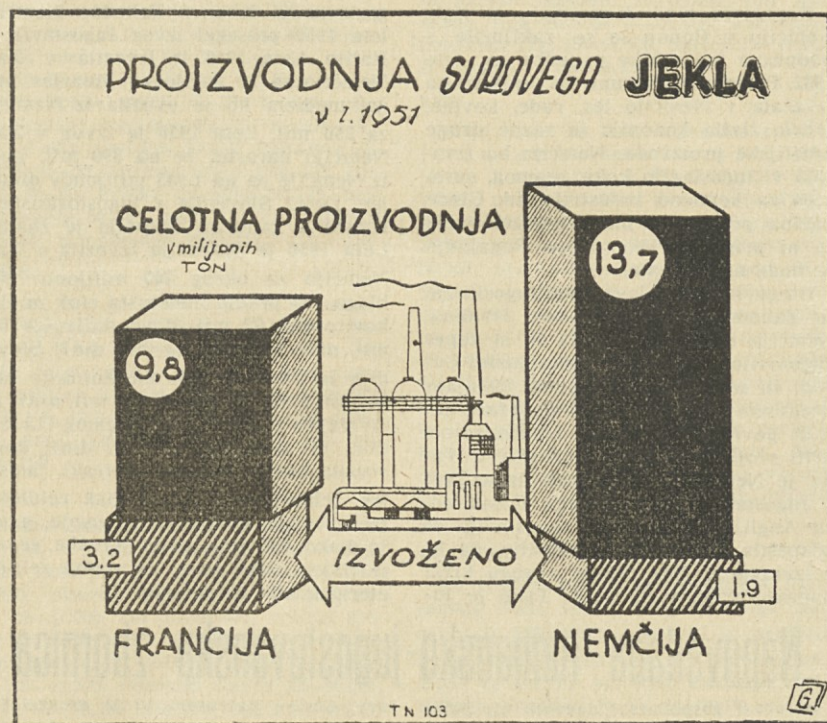
črtu potrebujejo nemške ladjedelnice 25.000 ton debele pločevine na mesec, medtem ko jim je država nakazala samo 20.000 ton, dejansko dodelila pa le 15.000 ton. Ko bo uveljavljen Schumanov načrt in odstranjena omejitev proizvodnje jekla, bo tudi glede nabave gradiva nastopilo odločno zboljšanje.

VSAK CETRTI DAN ENA NOVA PLOVNA DRUŽBA

V novembru in decembru 1951 je bilo v Hamburgu in Bremenu ustanov-

ljena vsak četrti dan po ena plovna družba z glavnicno 20.000 do 100.000 mark. Računajo, da se bo ustanavljanje novih plovilnih podjetij še pomnožilo. Gre za izkoriščanje posebnih davčnih ugodnosti. Izvedenci so tudi mnenja, da gre povečini za pobude ljudi, ki nimajo v pomorstvu dovolj izkušnje; prva kriza v prevozninah lahko pomete z večino takšnih podjetij.

VOLKSWAGEN stane v Parizu 1.085 dolarjev.

Francija in Nemčija sta že odobrili Schumanov načrt o mednarodnem nadzorstvu nad proizvodnjo in razporeditvijo jekla in premoga. Zdjaj je načrt pred parlamentom drugih članic, ki po obsegu svoje proizvodnje niso tako važne. V Italiji se pripravljata ratifikacija (potrditev) Schumanovega načrta.

Del francoske javnosti, ki je proti so delovanju z Nemčijo, poudarja, da je nemška proizvodnja jekla previsoka. V letu 1951 je že dosegla 13,7 milijona ton in je za 40% večja kakor proizvodnja v Franciji. To se vidi na našem črtcu.

Nemčija izvažala 40% manj jekla — surovega jekla in polizdelkov — kakor Francija. Tudi ta okolnost vzmernja Francije, češ da ostane Nemcem na razpolo 11,6 milijona ton jekla za domačo uporabo, medtem ko razpolaga Francoska industrija samo s 6,6 milijona ton.

V letu 1951 je proizvodnja jekla v Italiji narasla za 29%, proizvodnja železa pa za 45%. Računajo, da bo Italija v letu 1952 brez posebnih težav dosegla letno proizvodnjo jekla 3 milijonov ton, t. j. visino, ki ji je bila določena v okviru atlantske pogodbe.

Državni proračun in gospodarstvo FLRJ

Državni proračun - sestavni del družbenega plana

O pomenu osnovnih izprememb u stroja novega jugoslovanskega proračuna je priobčil ljubljanski »Kmečki glas« poljudno razlago, ki jo gotovo dobrodošla tudi našim bralcem:

Ko sva zadnjič z znancem govorila o družbenem planu, je beseda nanesla tudi na zakon o državnem proračunu, saj je pravzaprav ta zakon kakor tudi proračun sam sestavni del družbenega plana.

»Tudi glede proračuna so se z novim zakonom zgodile velike spremembe,« sem mu razlagal. »Dostoj se šli vsi narodni dohodki, tako podjetij in tovarn, kakor tudi drugi, v državni proračun. Tovarne so morale odvzeti ves prebitek (ali če hočeš dobiček) v proračun. Oblast pa jim je iz proračuna vrnila, kar so potrebovale za kritje svojih investicijskih potreb. Tako so v tovarni v vašem kraju nakazali več milijonov za nabavo nove lokomobile, a vaša tovarna je vsako leto dala več milijonov svojega dobička v proračun.«

»Torej ena sama kašča za vse žito, tudi za tisto, ki ga je pridelovalec sam potreboval za seme?« je vprašal znanec. »Tako nekako,« sem mu pritrtil. V to kaščo se je vse stekalo, iz te kašče so se krile vse potrebe. Podjetja so bila seveda odvisna od te kašče. Zdjaj pa gre za to, da postanejo podjetja povsem samostojna. Ze zad-

njič sem ti povedal, da bodo podjetja sama planirala, kaj in kakšne potrebe bodo proizvajala. Sama pa bodo tudi razpolagala s sredstvi, ki jih bodo zaslužila, in to ne samo s tistimi, ki bodo šla za plače in material, temveč tudi z večjim delom prebitka. Samo manjši del prebitka bi šel v državni proračun v obliki tako imenovane držubnega prispevka.«

»Za kaj pa bodo tovarne porabile prebitek?«

»Za lastna popravila, za razširitev tovarne, za nabavo novih strojev, za graditev stanovanj skratka za lastne investicije, kakor temu pravimo. Seveda, letos bo lastnih investicij podjetij še malo, ker bomo morali varčevati z materialom in delovno silo, da dogradimo naše ključne objekte, to je elektrarne, tovarne, kakršne so tovarna aluminija v Strnišču, koksarna v Lukovcu, železarna v Nikšiću in druge. Elektrarne in naše ključne tovarne nam bodo šele omogočile, da bomo drugo leto gradili manj važne stvari, hkrati pa se nam bo zboljšalo življenje.«

»Kdo pa bo plačal graditev teh objektov?«

»To se bo plačalo iz državnega proračuna. Zato pa bodo podjetja plačevala v proračun družbeni prispevek, ki sem ti ga prej omenil. (Kolikšen bo ta prispevek, določa družbeni

Genova proti Benetkam na Brennerju

Promet Benetke-Brenner-Innsbruck na škodo Trsta

Nemški tednik »Alpenpost« je opozoril javnost na zapostavljanje železnškega prevoza čez Brenner v primeri s progo čez Chiasso. Prevozne tarife čez Brenner so mnogo višje kakor prevozne tarife čez Chiasso v smeri proti Bazlu. Brenner zaostaja v tem pogledu tudi za Modano.

Za zadevo so se zanimali tudi drugi listi, ki so stvari šli globlje. Ugotovili so, da imajo prste vmes velike spedijske tvrdke, ki so povezane z železniško upravo in ki pospešujejo prevoz iz Genove v smeri čez Chiasso in dalje v evropske države zlasti proti Angliji, Belgiji, Holandiji in skandinavskim državam. Genova se je tu pojavila kot tekmeč Benetkam, ki so boljše povezane z Brennerjem in bi rade pospešile promet v tej smeri. Dajanje prednosti s posebnimi tarifami prometu v smeri Genova - Chiasso - Bazel, pomeni porivanje Benetk v mrtev kot. Ta tarifna politika je privedla do tega, da so pošiljke iz Južnega Tirolskega čez Brenner v inozemstvo dražje kakor pošiljke iz oddaljenih krajev v isti smeri. Pošiljka čez Brenner iz Južnega Tirolskega v Svico je za 12 švicarskih frankov dražja.

Posredno je pri zadevi prizadet tudi Trst. Na dnevnem redu je namreč tudi vprašanje delitve prometa v Innsbrucku v srednje-evropske smeri. V Innsbrucku se preklada blago. Tu ga prevzemajo avstrijske in nemške železnice. Benetke si na vso moč prizadevajo, da bi pospešile promet v smeri Benetke-Brenner - Innsbruck in dalje v Srednjo Evropo. Pospeševanje prometa v tej smeri pomeni škodo za promet v smeri iz Trsta v Srednjo Evropo.

Trgovinska zbornica v Bolcanu je dala pobudo za veliko prometno konferenco, ki je bila sklicana za 25. januar v Bolcan. Na konferenco so bili povabljeni tudi italijanski parlamentarci, predstavniki rimskih ministrstev za zunanjo trgovino, za promet, industrijo in trgovino ter predstavniki železniških ravnateljstev v Benetkah in Veroni, dalje predstavniki trgovinskih zbornic na Beneškem, razne spedijske in trgovinske tvrdke itd. Na konferenci bodo obravnavali v prvi vrsti vprašanje železnškega prevoza čez Brenner v zvezi s konkurenco Genove.

Italijanska trgov. bilanca pasivna

Italijanska trgovinska bilanca je bila v času prvih devetih mesecev 1950 poslovna za 254.532 milijonov lir (v lanskem letu v tem času 145.052). V razdobju prvih 10 mesecev 1951 je znašal primanjkljaj (po drugih podatkih) 416,3 milijona dolarjev. Od januarja do oktobra 1951 je Italija uvozila za 1.752,3 mil. dol. blaga (v istem času leta 1950 za 562,8 mil. dol. manj), se pravi, da je letošnji uvoz narastel za 47,3%. Izvoz je v prvih 10 mesecih znašal 1336, se pravi, da je bil za 372,5 milijona dol. (za 38,6%) večji kakor v prvih 10 mesecih leta 1950. Primanjkljaj je znašal v prvih 10 mesecih 1950 226 mil. dol. v teku prvih 10 mesecev 1951 pa 416,3 mil. dol., se pravi, da se je povečal za 84,2%.

Živahen promet po Labi

Hamburški listi poročajo, da je bil promet na spodnji Labi leta 1951 živahnejši kakor v prejšnjem letu. Dosegel je 1,18 milijona ton in je bil za 0,27 milijona ton večji kakor leta 1950. Promet na zgornji Labi se ne razvija tako ugodno in še ni dosegel predvojnega. V letu 1951 je znašal 3,4 milijona t in je bil za 4,6 manjši kakor predvojni promet. Promet v letu 1951 je bil za 0,9 milijona ton večji kakor v letu 1950.

Promet s CSR po Labi je dosegel lansko leto 380.000 t. Blago prevažajo predvsem češkoslovaške ladje, le 23.000 ton blaga je bilo prepeljanega na nemških ladjah. Potniški promet se ne razvija tako ugodno, ker ne daja nemška država nikakršnih podpor za pogonsko gorivo za potniške ladje, medtem ko prejemajo plovna podjetja 22 DM podpore pri 100 kg pogonskega goriva za tovarne ladje.

DENAR

KANADSKI DOLAR NA VISINI AMERIŠKEGA

Dne 25. januarja je kanadski dolar prvič po letu 1939 dohitel dolar ZDA. To je bilo na newyorški borzi vsekar velik dogodek, čeprav so bili finančniki na to že pripravljeni. Ze v začetku januarja so plačevali za angleški funt samo 2,81 kanadskega dolarja in 4,33 švicarskega franka za kanadski dolar; kanadski dolar je bil samo za 1% manj vreden kakor ameriški. Jugoslovanski finančni minister je določil pariteto dinarja nasproti kanadskemu dolarju 289,55 dinarja, nasproti ameriskemu dolarju pa 300 din. Borza je to razliko že izravnala. Med vzroki naraščanja vrednosti kanadskega dolarja navajajo beg ameriškega kapitala v Kanado; tudi iz Svice roma denar v Kanado. V Kanadi so odkrili bogata ležišča raznih rud in mineralnih olj. Kanada bo v letu 1952 izvozila v ZDA več bakra in cinka kakor leta 1951, in sicer 79.100 bakra (leta 1951 63.000), se pravi 25% več in 184.000 (152.300) ton cinka, 20% več.

SVOBODNA TRGOVINA Z ZLATOM V SVICI

Trgovina z zlatom je zdaj v Svici prost. Zlato in zlati novci se lahko prodajo po svobodnem tečaju. Zlato se lahko uvaža in izvažata. Oblastva ne delajo pri tem težav. Pri izvozu je treba pokazati dovoljenje za uvoz, ker ni dovoljen izvoz zlata, ki je bilo kovano v Svici. Pri poslih z zlatom je treba plačati prometni davek 4%, kakor za vsako drugo blago, kar seveda ovira trgovino z zlatom. Za 1 kg zlata v palicah so v Svici plačevali 15. januarja 5400—5525 švicarskih frankov, za napoleon 40,5—42.

di samo koristi. Poleg tega se bodo pa tudi predstavniki lokalnih oblasti bolj zanimali za podjetje. Tako medsebojna povezava bo v vsestransko korist.

»Tudi to je namen novega zakona. Seveda ni družbeni prispevek edini dohodek lokalnih in republiških proračunov, temveč pridejo v poštev še davki na dohodek, lokalna doklada, krajevni samoprisevek, davek na dediščine, darila in drugi. Pomembno je to, da ima vsak organ oblasti svoj proračun. No, to je bilo tudi doslej. Toda nižji proračuni so bili povsem odvisni od višjih. Proračun okrajnega odbora je vselej vseboval vse proračune krajevnih odborov, proračun republike vse proračune okrajne, zvezni proračun pa proračune vseh republik. Tako je bil zvezni proračun osrednji proračun, ki ni vseboval le vseh narodnih dohodkov, temveč tudi vsak najmanjši izdatek ljudskih odborov. Krajevni ljudski odbor ni mogel pokriti nobenega izdatka, če ni bil vsebovan v skupni vsoti zveznega proračuna. Odslej pa bodo proračuni posameznih organov oblasti neodvisni drug od drugega. Občine na primer bodo imele svoje dohodke, ki bodo z njimi svobodno razpolagale, seveda v okviru družbenega plana. Družbeni plan je torej usmerjevalec gospodarstva tudi tu. Povsod pa je glavno, tako pri podjetjih, kakor pri osnovnih organih oblasti, da se njihovo delo postavi na tržno gospodarsko osnovo. To je pogoj njihovega samostojnega dela, a to je spet ena bistvenost naše nove demokracije.«

Gospodarska abeceda

III.

amortizacija dokumentov — je odločba sodišča, ki se izda na zahtevo prošilca za izgubljeni vrednostni papir, ki se s tem proglasi za neveljaven tako, da ga morebitni posestnik ne more uporabiti v škodo lastnika.

amortizacija kapitala — v podjetjih, kjer so v rabi imovinski deli, ki se obrabljajo, se jim letno odpisuje del njihove začetne vrednosti (glej primer pod amortizacija).

anonimna družba — brezimna družba, je običajni naziv za delniško družbo.

anonsa — (fr. annonce) je oglas v časopisih.

anticipativne postavke — so v rabi v knjigovodstvu in pomenijo izdatke in prejeme, ki so bili v neki poslovni dobi izplačani ali prejeti, toda spadajo v prihodnjo poslovno dobo. Za ugotovitve pravilnega dobička se morajo ob zaključku te postavke ločiti.

anuiteta — redni letni obrok za odplačevanje obresti in kapitala. Polaga se v začetku ali na koncu vsake dobe (leto, polletje).

ar — ploskovna mera, kratica a = 100 kv. metrov.

ara — je delni znesek, ki se plača vnaprej pri nakupih in je tudi dokaz in jamstvo, da se je pogodba sklenila in da se bo izvršila. Stranka ki je sprejela in ne izvrši obveze, je dolžna da vrne dvojno a.

arbitraž — (fr. arbitrage, it. arbitragio) pomeni razsodbo. Od tega: arbitražni račun, blagovna arbitraž, arbitražno sodišče itd. V gospodarstvu se a. nanaša na spekulativne operacije z devizami, dragimi kovinami in blagom. Primer a. z devizo: Trst beleži Lst 1760, lira beleži v Londonu 1675, kar pomeni, da za 1 Lst dobimo v Trstu Lit 1760 a za isto Lst kupimo v Londonu 1765 lir. Če tržaški trgovci mora izvršiti v Londonu plačilo v znesku Lst 10.000 ima naslednjo izbiro: a) poravnati račun z rimsko, t. j. poslati devizo v London, ki jo kupi v Trstu, b) naročiti naj se v Londonu izda na njega trata, t. j. naj se v Londonu prodaja toliko lir, kolikor je potrebno za 10.000 Lst ter za prodani znesek izdati na njega tratio. U. poštevajoč gornje tečaje — brez vsakih stroškov — z izbiro a) Lst 10.000 stane 17.600.000 lir, z izbiro b) stane 17.650.000 lir. Iz tega sledi, da vsi, ki morajo v določenem trenutku izvršiti neko plačilo v Londonu, bodo izbrali pot pod a).

arhiv — zbirka, shramba dokumentov, listin navadno v javnih in privatnih uradih. A. je lahko privaten, zbirke aktov in dokumentov ene osebe ali družine; javni: državni, občinski, cerkveni itd. A. je tudi prostor kjer se te listine hranijo.

aršin — ruska mera, ruski vatel = 0,711 m.

asignati — (fr. assignat) papirnat denar v Franciji za časa revolucije od 1789 do 1796. Prvi a. so se pojavili v Rusiji za časa Katarine II. 1768. Splošno znani šele po izdaji v Franciji.

a terzo — isto kot a metà, le da so v tem primeru tri stranke.

aval — menično jamstvo, s katerim se zavaruje izplačilo meničnega dolga. a mora biti napisan na menici.

avdp — angleški treovski funt (avoir du poids) = 433,5924 g.

aviza — obvestilo železnice o dospelku blaga. Sicer pa vsako obvestilo o blagu, vrednostnih papirjih itd.

avkicija — družba. Je to poseben način prodaje premešanih in blaga, kjer se pojavlja konkurenca več oseb v istem času, za isto stvar na istem mestu, da se določi točna cena, ker se tu za kratek čas stikata panudba in povpraševanje. Na nekaterih tržiščih se vršijo a. za blago, ki se hitro kvari. Ločimo sodno in izven sodno a., prvotvoljno in prisilno ter trgovsko, ki se pojavlja v določenem redu.

avtarkija — pomeni gospodarstvo, ki zadovoljuje samo sebe, n. pr. vse potrebe ki jih ima ljudstvo neke države, ki torej ni odvisno od tujih gospodarstev. A. je tudi gospodarski-politični sistem, ki stremi, da z lastnimi sredstvi zadovolji vsem domačim potrebam, omejuje uvoz (s carinskimi, valutno in devizno politiko) le na to, kar država doma pod nobenim pogojem ne more proizvajati.

avor — ustvaritelj kakega književnega ali umskega dela.

ažo — (it. aggio) je višek plačila nad nominalno vrednostjo ali pariteto novecev, deviz in vrednostnih papirjev. Nasprotno je disaggio. Mesto a. in disage uporabljata tudi »prime in perte« (fr.) ali »premium in discount« (angl.).

Voda življenjsko važna prčina

Sele v zadnjem času je spoznanje življenjske važnosti vode privedlo do njene vsesplošne uporabe. Sicer je bila že v starem in zgonjem srednjem veku pogoj za nastanek naselja. Stari Rim in Kartagina ter mesta drugih rimskih provinc so imela odlične naprave za pridobivanje vode. Zanimivo pa je, da so vse te naprave v srednjem veku propadle in šele grozne kužne bolezni so po mnogih stoletjih zopet prinesle spoznanje važnosti čiste vode.

Ko si ljudje danes pri vodovodu poljubno natočijo zdrave pitne vode, ni ti ne pomislilo, kako ogromno delo je bilo potrebno opraviti, preden smo prišli do današnjega položaja. V zadnjih 150 letih se je človeštvo zanimalo bolj za nove iznajdbe kot so parni stroji, elektrika, telefon, kakor pa modernizacijo tehnike za pridobivanje pitne vode. Razvoj tehnike je celo negativno vplival na preskrbo prebivalcev z zdravno vodo in zadostni količini. Izsušenje močvirnatih predelov, regulacija vodnih strug, zmanjšanje površine gozdov ter onesnaženje rečnih voda, vse to je občutno zmanjšalo količino pitne vode. Nove industrije in naraščajoče število prebivalcev pa je nasprotno zahtevalo vedno večje količine vode. Sele v začetku našega stoletja so začeli načrtovati in modernizirati črpalne naprave.

Pri pridobivanju pitne vode razlikujemo tri osnovne vire: podtalno vodo, studenčnico in površinsko vodo. Črpanje podtalne vode in načini pridobivanja studenčnice ter površinskih voda so se izpopolnili v zadnjih 25 letih do popolnosti. Na črpalnih postajah pridobivajo vodo iz omenjenih virov in jo s črpalniki ali naravnim padcem porivajo po ceveh do odjemalcev. Tržaška črpalna postaja pri Stivanu ob Timavi na meji med Tržaškim ozemljem in Italijo, črpa vodo v višje ležeče rezervoarje, odkoder se oteka k potrošnikom.

Na črpalnih postajah so elektromotorji v zadnjem času pri pogonu črpalnik izpodrinili parni stroji. Vendar na večjih postajah še danes prevladuje varnejši parni stroj. Centrifugalna črpalnika, ki je zgrajena podobno kot ventilator, pa je nadomestila batno črpalno. Pri vodnjakih, kjer je nivo vode globoko pod zemljo (nad 7 m), uporabljamo globinske, vodvodne črpalke. Ze samo ime nam pove, da gre tu za črpalke, ki je potopljena v vodo. V istem ohišju s črpalke je tudi vgrajen elektromotor za pogon črpalke.

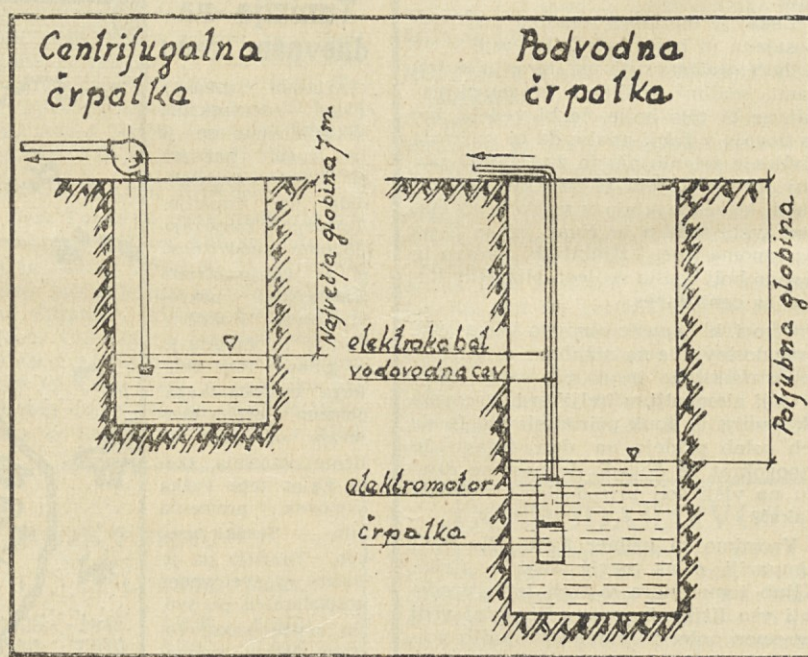
Spodnje skice nam nazorno pojasnjuje delovanje in namestitve obeh črpalnik. Pri tehničnih novostih bi bilo se omeniti brezžični prenos električnega upravljanja strojev. S tem so zagotovili brezžično obratovanje črpalne postaje, ki je včasih na zelo težko dostopnih mestih.

V Ameriki in v Svici, kjer so najbolj napredovali pri modernizaciji črpalnih postaj, zidajo nove, tako imenovane vodoravno-filtrske vodnjake. V nasprotju z dosedanjimi vodnjaki, kjer je voda dotekala skozi stranske stene, zbira novi vodnjak vodo po vodoravnih luknjičavih ceveh, ki so nameščene na dnu vodnjaka v horizontalnem krogu. Tudi izkoriščanje površinske vode za pitno vodo je v zadnjem času zelo napredovalo, vendar zahteva ta postoj-

pek ogromne naprave, katerih obratovanje je zelo drago.

Veliki so napori, da se zagotovi ljudem potrebna količina zdrave pitne vode, ki je za življenje tako nujno po-

trebna kakor kisik. Če pomislimo še na industrijo in obrt, pač pridemo do zaključka, da bi pomanjkanje zdrave vode zavrla vse gospodarstvo, promet in življenje sploh.

VALUTE NA PROSTEM TRGU V CURIHU

25. januarja 1952.	bel. fr.	pezet	funt.	fr. fr.	šil.	dol.	lir	sv. kr.	n. m.	hol. fl.	
Svica — 10 švic. sr.	10,—	125,00	117,92	—19,8	1010	74,49	2,29	1575	14,18	11,40	9,50
Belgija — 100 belg. fr.	8,00	100,—	94,44	—15,9	808	59,59	1,83	1263	11,34	9,12	7,60
Spanija — 100 pezet	8,48	106,00	100,—	—16,8	857	63,17	1,94	1335	12,10	9,70	8,06
Vel. Britanija — 1 funt	11,6	127,25	120,04	1,—	1028	75,83	2,33	1603	14,44	11,60	9,67
Francija — 1000 fr. fr.	9,90	123,75	116,75	—19,5	1000	73,75	2,27	1559	14,04	11,29	9,41
Avstrija — 100 šilingov	13,42	167,81	158,31	1,65	1355	100,—	3,08	2114	19,04	15,30	12,76
ZDA — 10 dol.	43,65	545,61	514,73	4,59	4409	325,13	10,—	6874	61,89	49,76	41,47
Italija — 10.000 lir	63,50	793,76	748,64	6,49	6414	473,00	14,55	10000	90,04	72,39	60,33
Svedska — 100 šved. kron	70,50	881,52	831,63	6,183	7123	525,30	16,16	11106	100,0	80,39	67,00
Nemčija — 100 nem. mark	87,75	1096,88	1034,79	8,125	8864	653,63	20,10	13819	124,43	100,—	83,37
Nizozemska — 100 hol. fl.	105,25	1315,62	1241,15	10,69	10631	783,98	24,11	16775	149,24	119,98	100,—

Osebnе izkaznice državljanstvo in še kaj

OSEBNA IZKAZNICA JE VAZNA LISTINA - POSVETITI JI JE TREBA VSO PAZNJO - POJEM »REZIDEN-CE« - NEJASNOSTI PRI UGOTAV-LJANJU DRŽAVLJANSTVA

Približno avgusta 1948 so se začele izdajati nove osebne izkaznice v coni A Tržaškega ozemlja; to izdajanje se je nadaljevalo v obširni in intenzivni me-ri kakega pol leta, tako da je imela spomladi 1949 v glavnem vsaka priza-deta oseba svojo izkaznico v rokah.

Osebnа izkaznica tržaške občine in ostalih občin v coni A je izredno važna listina. Ker je bila pri izdajanju stroga in natančna kontrola, velja in je tu-đi priznana ta izkaznica kot absoluten dokaz istovetnosti osebe pri vseh oblast-vih, ne samo pri policiji in drugih u-pravnih oblastvih, ampak tudi pred so-dišči, na volišču, pri notarju, na ban-kah, pri pošti itd.

Velja tudi kot nekaka potna listina za prestop meje iz cone A v staro ita-lijansko ozemlje ter v cono B. Gle-de na to važnost, se mora posvečati osebnі izkaznici vsa pozornost; zlasti se mora vsakdo pobrigati, da svojo izkaz-nico pravčasno obnovi. Kajti čim je izkaznica stara več nego tri leta od i-neva izdaje, ki je v njej zabeležen, izgu-bi vso svojo vrednost.

Videli smo n.p.r., da je lanski volilni ukaz ZVU moral izrecno in posebej do-ložiti, da bodo več nego tri leta stare izkaznice kljub temu še veljale kot do-kaz istovetnosti volivca. To pomeni, da noben javni uradnik ni dolžan priznati tri leta staro izkaznico kot to, kar bi morala biti in kar je njen namen, nam-reč ravno kot »osebno izkaznico«.

Ker od lanske jeseni zastarevajo iz-kaznice, se kaj čudno sliši da več nego polovica prizadebiti se ni obnovila te važne listine. Njihovo število gre v de-setisoče. Ti ljudje so v nevarnosti, da jim na mah, v primeru nujne potrebe, nastanejo velike stitnosti in vsekakor nepotrebna zguba časa, nervoznost in stroški.

Zato priporočamo vsakomur, da po-skrbi za obnovno svoje izkaznice. Bolje je, da se zgleda is občini (v Trstu v novi občinski palači v Ulici Malcantona) nekaj dni prej, kot izteče izkaznica. Vzeml s seboj staro izkaznico in tri svo-je slike (ne več nego leto stare). Staro izkaznico zadržiš in jo oddaš šele, ko prejmeš novo.

Pri sliki (fotografiji) pazi na to-le: Mora imeti običajno, »izkazniško« obli-ko (približno 5 x 4 cm); napravljena mora biti na belem, motnem (ne glad-kem-blestečem) papirju; mora biti do-prsna, brez klobuka in čelna (ne v pro-filu), ozadje mora biti belo. Fotograf ve vse to; vendar pa ne bo odveč, če ga na to še posebej opozoríš.

Dodati je treba še, da so občine Na-brežina - Devin, Zgonik, Repentabor in Dolina dolžne izdati na zahtevo dvoje-zične izkaznice; vsak Slovenec bo torej zahteval tako dvojezično izkaznico.

Najvažnejša dva podatka na izkazni-ki stajata podatka o državljanstvu in o ta-kozvani »rezidenca«. Tu nastanejo včas-ih nejasnosti ki po nepotrebnem be-gajo prizadete.

KAJ JE REZIDENCA

Glede »rezidenca« je treba pripom-niti, da se po predpisih vpiše v izkazni-ko kot »rezidenten« le tisti, ki je vpi-san v »register stalnega prebivalstva« dotične občine. Nejasnosti in negotovos-ti, ki pri tem nastajajo, bodo razum-ljive, če pomislimo to-le: »Rezidenca« pomeni »stalno bivanje«; to izhaja iz pomena besede same, a tudi iz defini-cije, ki jo vsebuje civilni zakonik. Vpis v »register stalnega prebivalstva« je le upravni pripomoček za držanje eviden-ce prebivalstva in se ne ujema vedno s stalnim bivanjem posameznika. Oseba ki je n.p.r. vpisana v »register stalnega prebivalstva« v Milano, nima — za o-sebno izkaznico — »rezidenca« v Trstu, čeprav v Trstu stalno prebiva, v Trstu živi in dela. Taka oseba se v izkaznici vpiše kot »začasno bivajoča« (dimora temporanea) v Trstu. Če hoče to men-jati, mora formalno zaprositi za vpis v »register stalnega prebivalstva« in ji mora biti ta vpis tudi sporočen s poseb-nim odlokom.

Tu se posameznik zaman upira. Ako ni vpisan v večkrat omenjeni register, mu ni pomoči. Znano je, da je v coni A ta vpis v »register stalnega prebival-stva«, ki se nato napačno istoveti z »rezidenca« ne samo v vsakdanji govorici, ampak tudi v uradnih listinah (ta-ko ravno v osebni izkaznici!), reguli-ran s posebnimi ukazi ZVU. O tem bo-mo podrobno razpravljali v kakem poznejšem članku.

O državljanstvu vobče se je že mno-go pisalo in tu ni prostora, da bi se spuščali v podrobno razpravo. Omeniti je treba samo znani datum 10. junija 1940, ki mnogokrat povzroča nejasnosti. Pariška mirovna pogodba z dne 10. fe-

bruarja 1947, določuje v čl. 19, da so vsi italijanski državljani, ki so i-meli dne 10. junija 1940 svoj »domicil« v krajih, kateri so po mirovni pogodbi pripadli drugim državam, postanejo državljani te »druge države«. To zani-ma predvsem Primorce, ker je večji del Primorske po mirovni pogodbi pripadel Jugoslaviji.

RESIDENCA IN DOMICIL

Treba je tudi razložiti in ugoto-viti pojem »domicila«. Med tem ko je »rezidenca« kraj kjer oseba običajno biva in kaže namen, da tam ostane, je »domicil« kraj, kjer ima oseba svoje poslovno središče. Ta dva pojma se to-rej ne krijeta, a v praksi seveda nastane zmeda. Poznam primer trgovca, ki je imel stanovanje v bližnji okolici Go-ricе, ki je sedaj pod Jugoslavijo, a tr-govino v Gorici-mestu, kjer jo ima še danes. Jasno je, da je »domicil« tega moža bil v Gorici; toda pristojna o-blastva se še vedno niso odločila, da bi to priznala.

Gorj označena določba mirovne po-godbe velja za vse italijanske državlja-ne, ne samo za domorodne Primorce; velja torej n.p.r. tudi za orožnika ali financarja iz Kalabrije, ki je dne 10. junija 1940 slučajno služboval, recimo, v Sežani. Znano je, da mirovna pogoda-ba predvideva za take osebe pravico

opcije, t. j. za vse one, ki jim je itali-janski jezik običajen (lingua usuale). V praksi pa prevladuje pri reševanju opcijskih izjav težnja da se sprejema-jo le opcije tistih oseb ki imajo itali-janščino kot materinski jezik.

Zmedo povzroča dejstvo, da n. pr. Sežančan, ki je dne 10. junija 1940 imel domicil v Sežani, postane jugoslov-an-ski državljan; če pa je bil ta dan slu-čajno v službi v Ljubljani, ali kje drug-je v inozemstvu, ostane italijanski dr-žavljan. Ker je Slovencu Sežana ali Ljubljana ista slovenska zemlja, je zmeda nekoliko razumljiva. Toda ni po-moči. Besedilo mirovna pogodbe je takšno.

Zaman je torej, da kdo poudarja, da je ostal italijanski državljan, če pa je imel središče svojih interesov dne 10. junija 1940 v kakem kraju na Primor-skem, ki je pripadel Jugoslaviji. Le če je optimal, je njegov položaj razčiščen. Ako opcijska izjava ni še rešena, se ta okolnost zabeleži v izkaznici. Ako uradnik tega sam ne vpiše, ima priza-deti pravico, da to zabeležbo zahteva.

Zivljenje ustvarja nesterilno primerov ki imajo vsak svoj poseben značaj. Vseh možnosti tu ni mogoče obravna-vati. Zato bo dobro, če se posameznik eventualno obrne na uradništvo, da o njegovem primeru posebej podrobno razpravljamo. Dr. Fortunat Mikuletič

KRONIKA

POVISANJE NAJEMNIN

Zavezniška vojaška uprava je izdala nova določila glede višine najem-nin in podnajemnin. Ta določila bo ob-javil nedavno podpisani ukaz štev. 18, ki bo objavljen v Uradnem listu 1. februarja 1952.

Ukaz bo stopil v veljavo 1. februarja in dovoljuje določeno povišanje najem-nin; v večini primerov znaša poviša-nje 25 odstotkov višine najemnine, plač-ljive 31. januarja 1952. V primeru luk-suznih hiš lahko povišanje doseže 50 odstotkov, medtem ko se bodo najem-nine v primeru hiš, ki so bile prvič dane v najem med januarjem 1946 in februarjem 1947, povečale za 10 od-stotkov.

Nobenega povišanja ne bo v prime-ru stanovanjskih hiš najnižje katego-rije, zlasti glede kletnih stanovanj, ali glede stanovanj, ki obstajajo iz ene sa-me sobe brez pritliklin in tako dalje.

POVISANJE ŽELEZNISKIH TARIF

1. februarja stopi v veljavo tudi na STO povišanje železniskih tarif, ki ga je odredila rimska vlada za Italijo. Ne gre za golo povišanje prevoznin tem-več za globljo. Prevoznina za pošiljke raznih hitrosti (majhne in velike) se bo pobirala po novi enotni osnovni ta-rifi »enavadne brzine« z dodatkom za izbrano hitrost. Blago se bo lahko po-siljalo kakor doslej kot navadno ali brzovozno, vendar so označbe hitrosti različne. Prevoz s pospešenimi vlaki (accelerato) je za 40% dražji kakor z navadnimi, prevoz z brzimi pa za 80%.

PROTI KRŠITVI MIROVNE POGODBE

je nastopilo tržaško društvo »Prav-nik«. Poslalo je ZVU spomenico kot protest proti samovoljnemu ravnanju tržaškega župana Bartolija, ki je dal odstraniti tržaško zastavo s sedeža tr-žaške občine, ker ZVU ni dovolila, da bi poleg tržaške zastave visela tudi ita-lijanska.

NEDOPUSTNA POSREDOVANJA ZA POSOJILA

Zavezniška vojaška uprava je ugot-o-vila, da so se določene osebe izdajale svojim strankam za dobre poznavalce potpoka v zavezniskih uradih in jim zatrpjevale, da so dobro znane z urad-niki tistih oddelkov ZVU, ki so pristoj-ni za poslovne zadeve in trgovska po-sojila, ter da so te osebe dobile dolo-čene odstotke od posojil, ki so jih do-bile njihove stranke od Zavezniske vo-jaske uprave.

Zaveznika vojaška uprava želi ob-javiti, da posameznikom ali tvrdkam, ki hočejo prositi za posojila, ni treba tega storiti po zastopnikih ali posred-nikih. Zaveznika vojaška uprava in njeno posvetovalno osebje odobri ali odkloni vsako posamezno prošnjo po-tem, ko jo skrbno prouči glede na nje-ne podatke. Posamezniki in družbe se morejo in bi se morali obračati narav-no na oddelek za posojila pri Za-vezniški vojaški upravi, ki lahko pre-skrbi tolmače, prevajalce, potrebne o-brazce in nasvete o tem, kako mora biti prošnja za posojilo napisana. Včas-ih potrebuje prošilec za posojilo po-moč pri pripravljanju pravnih doku-mentov, finančnih izjav itd. Nagrade

za usluge te vrste so seveda običajne in zakonite. Nikakor pa Zaveznika vo-jaska uprava ne bo podelila nobene-ga posojila, če bo vedela, da bo kak zastopnik ali posredovalec prejel za ta-ko posredovanje v pogajanjih za po-sojilo Zavezniske vojaške uprave kako nagrado.

JAVNA DRAŽBA ZAVEZNIŠKIH MOTORNIH VOZIL

Dne 1. februarja 1952, od 9. do 10. ure bo v prostorih Truek Poola, Ulica Campo Marzio 6 javna dražba zavez-niških motornih vozil (Dodge, Ford, Mack, Chevrolet) in osebnih avtomo-bilov (Fiat 1100, Lancia Ardea) ter e-nega avtobusa Fiat 635

NATECAJ ZA MESTA ASISTENTOV LEKTORJEV IN »TEHNIKOVI« NA TRZASKI UNIVERZI

Na tržaški univerzi so razpisani na-tecaji za šest mest asistentov in lek-torjev ter pet mest »tehnikov«. Prošnje opremljene s predpisanimi listinami, je vložiti do 29. februarja 1952 pri taj-ništvu univerze, kjer tudi lahko prej-mejo prizadeti nadaljnje podrobne in-formacije.

Izvoz italijanske koruze samo proti pla-ču v dolarjih. Italijanski ministrs-vo za zunanjo trgovino je v novembru 1951 s posebnim odlokom določilo količino ko-ruze za izvoz na 250.000 stotov. Izvoz je bil dovoljen v kakršno koli državo pod pogojem, da se blago plača v dolarjih. Z novim odlokom v januarju je minist-rsvo znizalo količino koruze za izvoz na 70.000 stotov — vedno pod posegom, da se kupčija poravna v dolarjih. Vloge j- treba nasloviti na ICE (Istituto Naziona-le per il Commercio estero).

Plin dvakrat cenejši od elektrike

V prejšnji številki »Gospodarstva« smo razpravljali o ekonomičnosti v do-maćem gospodinjstvu najbolj uporab-ljivih goriv: lesa, premoga in svetilne-ga plina. Kljub temu, da je kalorija ki jo dobimo pri izgorevanju svetilne-ga plina dražja kakor kalorija, ki nam jo dasta les ali premog, smo prišli do zaključka, da je svetilni plin naj-cenejše gorivo. To pač predvsem zato, ker je njena uporaba zelo preprosta.

Pomenimo se danes nekoliko o to-ploti, ki nam jo daje elektrika. Ogre-vanje z elektriko sloni na fizikalni o-snovi, da se električni prevodnik u-greje, kadar kroži v njem električni tok. Raznovrstni so načini izrabe to-plotne energije, ki nam jo daje elek-trika. Najpogostejše uporabljamo v naših hišah preproste električne ogre-valne plošče ter likalnike. Redkeje vi-dimo električne pece ali pa sploh električne kuhinjske peči. Kako to, da se tako preprosti način ogrevanja je malo uporablj v naših domovih? Od-govor na to vprašanje ni težak. Ogre-vanje z elektriko je zelo drago. Zato lahko ogrevajo stanovanja z električ-nimi pečmi le premožne družine. Vsi drugi uporabljajo v skrajni sili le majhne električne pečke, ki potrosijo

Tržaški lesni trg

Tržaške trgovce je navdal optimizem glede nadaljnjega razvoja cen. Prepriča-ni so, da cene v nobenem primeru ne bodo več napredovale. Tako so Avstrijci, ki so doslej vodili v natezanju cen, ne-koliko popustili in zahtevajo za »tom-bante« fco meja Trbiž 27.500 do 28.000 lir, medtem ko so poprej v nekaterih primerih zahtevali celo 29.000 lir. Za tra-move zahtevajo 13.300 do 13.500, medtem ko so se poprej pojavili celo z zahtevo 14.000. Trgovci računajo, da bodo v zvezi s popuščanjem avstrijskih cen popustile tudi jugoslovanske cene. CSR ponuja blago po 43—44 dolarjev fob Trst, nekatere pošiljke so bile prodane tudi izpod 43 dol.

Italija je s Sovjetsko zvezo zaključila pogodbo za dobavo 200.000 kub. metrov lesa. Po italijanskih poročilih je Sovjet-ska zveza nakopičila v Kareliji, Estoniji in Litvi okoli 2,5 milijona kub. m lesa, ki ga namerava vreči na evropski trg.

Avstrijska vlada bo dovolila v letu 1952 izvoz 3 milijonov kub. m rezanega lesa; temu je treba dodati še 200.000 kub. metrov neizkoriščene količine, ki je bi-la odmerjena za izvoz lanske leto. V te-ku leta 1951 je Avstrija izvozila 2,3 mi-lijona kub. m rezanega lesa.

Iz Aleksandrije poročajo, da so egip-tovski trgovci kupili v Romuniji 10.000 kub. m desk »tombante« po 17/15 funto sterlingov kub. m fob pristanišča ob Cr-ne mrcju, iz istega vira poročajo, da so Egiptčani kupili večje pošiljke českoslo-vaškega lesa po 42—43 dol. fob jadrans-ka pristanišča. Iz Kaira poročajo, da pričakujejo v Egiptu spomladi večje po-siljke.

Primanjkljaj v ital. proračunu

Italijanski proračun za finančno leto 1952-53 predvideva 212 milijard lir izdat-kov in 1694 milijard lir dohodkov, pri-manjkljaj znaša 428 milijard. Tekoči pra-racun (1951-52) izkazuje 1.823.772.700.000 izdatkov in 1.454.771.200.000 dohodkov, to se pravi 369 milijard primanjkljaja. Pri-manjkljaj v novem proračunu bo torej za 59 milijard večji kakor v tekočem.

Vojaski izdatki znašajo 612 milijard. Ta vsota vključuje 513 milijard lir za mi-nistrstvo narodne obrambe. Ostali znesek prejme notranje ministrstvo. Po uradnem pojasnilu znašajo dejanski izdatki v vo-jaske namene 385 milijard, 128 milijard pojde za civilno letalstvo, za vzdrževanje karabinerjev in za posebne osebne izdat-ke ministrstva za narodno obrambo. Pra-vi vojaški izdatki znašajo po vsem tem 16% proračuna.

AMERISKA POMOC ITALIJI

Iz sklada ERP je prejela Italija od 3. aprila 1948 do 30. junija 1951 1290 milijonov dolarjev (okoli 800 milijard lir). t. j. 11% vsega denarja, ki so ga prejele članice; 1030 milijonov dolarjev je preje-la Italija v dar in 260 milj. dol. kot po-sojilo.

Iz sklada MSA (Agencije za vzajemno varnost) so Italiji nakazali za leto 1952 100 milijonov dolarjev.

ZASTOJ IZVOZA ITALIJANSKIH TKANIN

»Il Globo« poroča iz Firenze, da je v zadnjem času izvoz italijanskih tkanin naletel na velike ovire. Italijanska indu-strija ne more računati na posebna na-ručila za opremo tujih vojsk, ker proiz-vajajo angleške, francoske in belgijske tovarne po nižjih cenah. Zlati časi za ita-lijansko industrijo volnenih tkanin so minili, piše list. Anglija se je sicer poli-tično umaknila iz Indostana, toda pustila ga je še vedno v gospodarski sužnosti (1). Zato nimajo italijanske tkanine do-stopa v to državo. Nič boljšega ni glede izvoza v Pakistan in na Kitajsko.

PROMET

PROMET v pristanišču

Med 13. in 26. januarjem se je pro-met v tržaškem pristanišču gibal tak-o-le:

TRZASKE IN ITALIJANSKE LADJE

Iz Carigrada je prispela »Barletta« s 464 t blaga in se vrnila natovorjena. »Monrosa« je priplula iz Tampe z 92 t in odplula v Benetke s preostalim bla-gom. »Ruta« je prispela iz Sfaksa s 100 t raz. bl. in odplula v Alžir. »Enotria« je doplula iz Bejruta s 439 t in odplu-la v Aleksandrijo natovorjena. Iz Alek-sandrije je priplula »Campidoglio« s 427 t in odplula v Hajfo natovorjena. »Chioggia« je iz Aleksandrije priplu-la 1.700 t raz. bl. in odplula v Benetke prazna. Petrolejska »Indian« je prispe-la iz Sidona z 8.250 t mineralnega olja in odplula v Tripolis prazna. Iz Geno-ve je priplula »Francesca« s 671 t bla-ga in se vrnila natovorjena. Priplule so: »Alga« iz Lobita z 247 t blaga, »Sil-vano« iz Bona s 7.900 t fosfata, »Geru-salemme« iz Durbana s 333 t, »Huma-nitas« iz Baltimora z 9.834 t premoga, »Ernesta« iz Benetk prazna, petrolejska »Aurora« iz Sidona z 10.303 t mineral-nega olja, »Sarga« iz Monte Calamita z 2.176 t rud, »Orma« iz Aleksandrije s 338 t raz. bl., petrolejska »Augustus« iz Augusta z 840 t petroleja, »Montello« iz New Orleansa s 107 t blaga. Odplu-le so: »San Giorgio« v Benetke prazna, »Città di Brindisi« v Aleksandrijo z le-som, »Lamone« v Aleksandrijo s 1.600 t blaga, »Clariotta« v Karaki s 700 t, »Vomero« v Port Sudan natovorjena in »Augustus« v Benetke prazna.

AMERISKE LADJE

Iz New Yorka je prispela »Elmira Victory« s 3.220 t blaga in se vrnila v ZDA natovorjena. »Clairborne« je priplula iz New Yorka s 406 t in se vrnila prazna. »Thomas Paine« je pri-plujala iz Baltimora 9.613 t premoga in odplula v Združene države prazna. »Helen Stevenson« je priplula iz New Yorka s 786 t blaga in se vrnila prazna. Priplule so: »William Crane Grag« iz Baltimora z 9.291 t premoga, »Neva West« iz Baltimora s 9.250 t žita, »Bin-ghamton Victory« iz New Yorka z 8.959 t premoga, »William Lykes« iz Galvestona s 5.580 t raz. bl., »B. F. Shaw« iz Portlanda z 9.236 t premoga in »Henry Hadley« iz Baltimora z 9513 t premoga. Odplule so: »Excellency« v Hajfo s preostalim blagom, »Francis A. Wardwell« v ZDA prazna, »Perry« v ZDA prazna, »Albion« v ZDA prazna, »Sea Leader« v ZDA prazna in »Wil-liam H. Carruth« v ZDA prazna.

GRSKE LADJE

»Tasso« je priplula iz Smirne s 65 t blaga in odplula v Pirej z raz. bl. Pri-

pluli sta: »Costantinos« iz Kalamate s 420 t in »Botzos« iz Smirne s 1.352 t. »Ekaterini« je odplula v Eleusis nato-vorjena.

PANAMSKA: »San Denis« je priplu-la iz Rotterdam s 3.145 t premoga, in »Angeliki« iz Tripolisa s 4.736 t mine-ralnega olja. HOLANDSKA: »Midas« je priplujala iz Amsterdam s 217 t raz. bl. in odplula nazaj natovorjena, »Em-pire Test« je odplula v Port Said praz-na. IZRAELSKA: »Nakson« je odplula v Hajfo natovorjena. ARGENTINSKA: »Rio Belgranov« je priplujala iz Buenos Aires s 8.022 t blaga.

JUGOSLOVANSKE LADJE

Med 19. in 31. januarjem se je prome-t jugoslovanskih ladij skozi tržaško prista-nišče gibal takole:

»Tirograd« je priplula iz Aleksandrije z 98 t bombaža in se vrnila s 1250 t ni-trata, 81 t raznega blaga in 613 kub. m drvi. »Hercegovina« je prispela z Reke s 4 t in odplula v Carigrad s 729 kub. metrov drvi in 40 t raznega blaga. Iz Du-brovnika je »Žužemberk« priplujala 100 t raznega blaga in 292 t tobaka ter odplu-la v Latakijo s 1497 t drvi, 300 t riča in 41 ton raznega blaga. »Hrvatska« je priplu-la iz New Yorka s 135 t in odplula na teko prazna. Z Reke je prispela »Užice« praz-na in odplula v Hajfo s 770 kub. m drvi in 97 t raznega blaga. »Soline« je priplu-la z Reke s tovorom cigaretnega papirja in odplula v Turčijo s 740 kub. m drvi.

Napovedan je prihod naslednjih ladij: »Sarajevo« 4. februarja iz Aleksandrije in »Skopje« 6. febr. tudi iz Aleksandrije.

PENICILIN TUDI ZA ŽIVINO

Britanske poljedelske oblasti prouču-jejo možnost, kako bi lahko pospeše-vali rast živine, s tem, da bi dodali ži-vinski hrani in krmi določeno količino penicilina. Prvi tozadevni poizkusi ni-so uspeli, ker je penicilin uničil žival-ski želodčni sok. Te težave je sedaj premostil britanski znanstvenik dr. William F. Blount, ki je dal penicilinu novo obliko in ga imenoval prokain-penicilin. To je mešanica penicilina in neke vrste očiščene kokaína, ki ga uporabljajo zobozdravniki za omrtvi-čenje čeljusti in zobnih živec.

Poizkusi s tem novim sredstvom pri piščancih in puranih so bili tako izred-ni, da jih vrši Svet za raziskavo pri poljedelskem ministrstvu v velikem obsegu. Odbritve uporabe prokain-penicilina v živalski krmi pa bo vlada izdala le, če bodo uspehi sedanjih ve-likih raziskav uspešni. Treba bo še u-gotoviti, če prokain-penicilin ne vpliva na določeno vrsto glivic. Dr. Blount je področje svojih raziskav še pove-čal in je pričel delati poizkuse tudi s prašiči.

AVTPODJETJE S.T.A.R
d. d. TRST
ULICA MOŽERI 7 - TEL. 56-08
Avtobusna proga: **Trst - Koper**
Vozni red veljaven od 20. avgusta 1951

Cena	ob delavnikih	Km	POSTAJE	Km	Ob delavnikih	Cena
—	6,15	15,00	TRST (Avtobusna postaja)	21	9,30	19,30
115.-	7,15	16,00	KOPER (Avtobusna postaja)	—	8,30	18,30

Prepoved vršenja avtobusne prevozne službe med Trstom in Škofijami ter obratno

Staroznana tvrdka TULIAK

vam nudi najboljšje jamstvo

Sivalni stroji najboljših svetovnih tovarn, tuji in domači, industrijski in družinski, specialni za šivanje nazaj in naprej, pritrdjevanje gumbov, čipk, vezenje, in krpanje z garancijo 25 let. Skrajno ugodne cene od lir 10.000 naprej. Na obroke 50 lir dnevno. Moderniziramo in kupujemo rabljene stroje po ugodnih cenah. Brezhibna popravila vsakršne vrste stroja izvršuje specialist za najboljše nemške znamke. Prodajamo omarice za stroje in sestavne dele za kakršno koli vrsto stroja, električne motorje, svetilke itd. itd.

Staroznana tvrdka Tuliak vam nudi najboljšje jamstvo

TRST, Ul. della Guardia 15 - Tel. 95 089

Posledice sistematičnega zanemarjanja našega kmetijstva

Na tem srednjem delu Miljskega hriba ni torej niti govora o živinore-ji, na vsem hribu je sploh upošteva-nja vrednih le tistih 25 glav goveje živine pri Jelerjih (50 hiš.st.), o ka-terih smo že zdajnič govorili. Ker smo omenili to vasico, je zanimivo, da si je tam nekeli delavec, ki nima lastne zemlje sezidal z vladno pomočjo mo-deren hlev, kjer redi 2 kravi, kar je seveda zelo hvalevredno. Sicer pa ni-majo Jelerji pravzaprav nič skupne-ga z ostalimi prebivalci Miljskega hriba, ki so povezani in živijo pod vplivom Milji. Jelerji težijo glede pro-metne zveze k Spodnjim Škofijam, v kulturnem in gospodarskem pogledu pa k Planjam in so spadali pod osap-sko faro.

O vsem ostalem Miljskem hribu se lahko reče, da je ostal popolnoma brez gozdov in živinoreje; torej tudi brez gnoja. Hrovatini in sosedne na-selbine imajo svoje njive na južnem, proti Kopru obrnjenem pobočju. Le-ga je sicer zelo ugodna, trt je še do-volj in dobrega vina, tudi oljke raz-veseljujejo pozimj pogled s svojim temnim zelenilom. Toda kako naj bi se ohranilo poljedelstvo brez veselja

do njega in brez gnoja? Ono vidno propada in bo popolnoma izumrlo, ako se gospodarska politika naše vla-de ne spremeni korenito in prav nič ne kaže na to, da se bo spremenila. Ljudstvo ni prav nič krivo za to, da so postale razmere tako obupne.

Za razna industrijska podjetja so v coni A potrosili iz Maršalovega pla-na 15 milijard in 813 milijonov lir, za podpore poljedelstvu pa komaj 50 milijonov. Kaj da pomeni teh 50 mi-lijardov ko razvidno iz sledečega primera: Izračunali smo, koliko bi stali dane zidovi, ki podpirajo paš-ne v enem naših vinogradov, ki daje povprečno 18 hl vina na leto. Ako bi -ne imeli zaupa v našo državo, ki nam jo zidove in kamenje, brez vsega drugega dela, ki je potrebno, da se strmi neobdelani bregovi spremenijo v vinograde, bi bilo treba potrositi skoraj 8,5 milijonov lir. Znano pa je vsem, da so naša najboljša vina iz najbolj strmo ležečih vinogradov, ro-janskih, kontovelskih, prosekških, kriš-kih, ricmanjskih, mačkoveljanskih itd. Vsi ti vinogradi so umetno naprave-lni iz samih podzidanih pašnov. V se-rijskih vinogradih je videti en tak zid

kakor prava trdnjava. Na podlagi zgornjega računa stanejo torej samo podporni zidovi za pašne, na katerih se pridela 1000 hl vina kar 420 mi-lijonov današnjih lir. Pristojne oblasti, ki razpolgajo z uradnimi podatki, lahko same vzracunajo, koliko mi-lijard lir kapitala je vloženege v naše poljedelstvo, ki sedaj neovzdržno pro-pada. S smešno meznatno podporo 50 milijonov se ne more in se tudi ni prav ničesar doseglo in naše poljedel-stvo drvi brez vsake ovire navzdol do popolnega poloma. Ne samo na Mi-ljskem hribu — tam sicer najprej — tudi povsod drugod se bodo v dogled-nem času v najboljšem primeru pasle ovce in koze in ves trud naših pred-nikov ter vse v poljedelstvo vložene milijarde pojdejo rakom žvižgat.

Nameste da bi se zajezilo propada-nje našega poljedelstva in da bi se u-krenilo vse, kar je potrebno, da bi mogli naš kmet s svojim delom udob-no živeti na svoji zemlji, se celo raz-luščajo najboljša zemljišča za zidanje tovarn in stanovanjskih hiš za sem-ka priuvalence in protežirane prise-ljence. Našo nekdanj cvetočo preko-

morsko trgovino in pomorstvo sploh ter poljedelstvo so uničili, namesto te-ga pa umetno gradijo nova industrij-ska podjetja za svoje priseljence. Se-daj so na vrsti najslabši travniki, ki ležijo v dolinski ravnini. Nameravajo jih pokupiti — seveda

